

З А Я В А
Ради Профспілки працівників охорони здоров'я України
до Президента України, Прем'єр-міністра України
та Міністра охорони здоров'я України

Рада Профспілки працівників охорони здоров'я України (далі – Рада Профспілки) заявляє про критичну ситуацію щодо забезпечення гідної та справедливої оплати праці медпрацівників комунальних некомерційних підприємств в умовах реформування галузі та пандемії COVID-19.

Після зміни закладами охорони здоров'я статусу бюджетної установи на комунальне некомерційне підприємство (далі - КНП) та переходу з 1 квітня 2020 року до оплати медичних послуг за програмою медичних гарантій рівень соціально-економічного захисту медпрацівників значно знизився.

Видатки на оплату праці стали незахищеними статтями бюджету, а єдиною державною гарантією на таких підприємствах залишився лише розмір мінімальної заробітної плати. В умовах недофінансування галузі та неефективного менеджменту гостро постала проблема реалізації вимог законодавства щодо виплати медпрацівникам надбавок за вислугу років, у зв'язку зі шкідливими і важкими умовами праці, за тривалість безперервної роботи, за особливий характер та умови праці тощо, а також допомоги на оздоровлення та матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань через перехід до колективно-договірного регулювання оплати праці працівників КНП. Внаслідок цього не відбулося обіцяного реформаторами адекватного підвищення заробітної плати працівникам охорони здоров'я вторинного (третинного) рівнів надання медичної допомоги. Середня заробітна плата працівників галузі за 2020 рік склала 9 013 грн., і це найнижчий показник серед інших галузей економіки.

Усунення держави від формування базових нормативів і прозорих механізмів формування оплати праці працівників охорони здоров'я поглибило правову невизначеність та несправедливість при нарахуванні заробітної плати медичним працівникам. При розрахунку тарифів та коригувальних коефіцієнтів за Програмою медичних гарантій продовжується ігнорування вимог статті 10 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» щодо визначення оплати праці медичних працівників не менше за 250 % середньої заробітної плати в Україні за липень року, що передуює попередньому року. Виконання цієї норми дало б можливість у 2021 році встановлювати посадовий оклад лікаря на рівні понад 29,0 тисяч грн., а медичної сестри - 20,0 тисяч грн. Натомість навантаження на медичний персонал катастрофічно зросло, і обумовлено це не тільки пандемією COVID-19, а й скороченням чисельності працівників в ході реформування охорони здоров'я.

Невдоволені такою ситуацією працівники залишають роботу в галузі охорони здоров'я. За 2020 рік галузь втратила 47,7 тисяч працівників або 6,5% (за даними Держстату України), а розрив між штатними та зайнятими посадами зріс до 89 тисяч (за даними Центру медичної статистики МОЗ

України).

До того ж з початку поточного року виникли проблеми із виплатами доплат до заробітної плати медичним та іншим працівникам закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2 (постанова КМУ від 19.06.20 р. № 610), незважаючи на наявність коштів, отриманих закладами охорони здоров'я від НСЗУ відповідно до укладених договорів за пакетом 33 «Перехідне фінансове забезпечення комплексного надання медичних послуг в частині умов, які застосовуються з 1 вересня 2020 року».

Неодноразові звернення Профспілки та працівників галузі щодо законодавчого врегулювання цього питання, а також поширення права на ці виплати на професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я (бактеріологів, біологів, біохіміків, мікробіологів тощо) не знайшли належного реагування з боку владних структур. Натомість Програма державних гарантій медичного обслуговування населення на II-IV квартали 2021 року (постанова КМУ від 15.02.2021 № 133) взагалі не містить зазначеного вище пакету 33.

Викликає занепокоєння й подальша реалізація з 01 квітня 2021 року Закону України від 17 березня 2020 р. № 533-IX та постанови КМУ від 23.03.2020 № 246 в частині встановлення додаткової доплати медичним та іншим працівникам, які безпосередньо зайняті на роботах із надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу (COVID-19) у розмірі до 300 відсотків заробітної плати (посадового окладу (з підвищеннями) з урахуванням передбачених законодавством обов'язкових доплат та надбавок. На сьогодні законодавством не конкретизовано джерело для здійснення цих виплат та відсутні зобов'язання керівників щодо виконання вимог законодавства у сфері оплати праці медичних та інших працівників, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації пандемії COVID-19.

Рада Профспілки наголошує, що відсутність гідної оплати праці, належного соціального захисту, подолання наслідків пандемії COVID-19 (значне зростання фізичного та психологічного навантаження медперсоналу та ризиків для їхнього життя та здоров'я) провокують зростання протестних настроїв у трудових колективах. До таких висновків дійшла і Моніторингова місія Організації Об'єднаних Націй з прав людини в Україні (Інформаційна записка «Вплив пандемії COVID-19 на працівників охорони здоров'я України», лютий 2021).

З огляду на зазначене, Рада Профспілки наполягає на підвищенні оплати праці працівників галузі та справедливій оцінці праці медпрацівників в умовах пандемії COVID-19, недопущенні звуження та порушення їхніх трудових прав в умовах реформування галузі та прийнятті владою відповідних державницьких рішень щодо:

1. Виконання норм Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» щодо:

- фінансування Програми медичних гарантій на рівні не менше 5 % від ВВП;

- встановлення тарифів на медичні послуги та коригувальних коефіцієнтів, виходячи із гарантованої оплати праці медичних працівників на

рівні не менше за 250 відсотків середньої заробітної плати в Україні за липень року, що передує попередньому року, а також визначення в базовій ставці питомої ваги (у відсотковому співвідношенні) витрат на оплату праці.

2. Забезпечення виплат працівникам медичних закладів, які зайняті ліквідацією коронавірусної пандемії та лікуванням пацієнтів із COVID-19, доплат до заробітної плати в розмірі до 300 % заробітної плати (посадового окладу (з підвищеннями) з урахуванням обов'язкових доплат, надбавок), встановлених законодавством та урядовими рішеннями;

3. Затвердження на законодавчому рівні для медпрацівників комунальних некомерційних підприємств:

- нормативів навантаження;
- умов оплати праці, які включатимуть виплату надбавки за вислугу років; тривалість безперервної роботи; за кваліфікаційну категорію; шкідливі умови праці, а також допомоги на оздоровлення тощо.

4. Укладення Галузевої Угоди між МОЗ України та СПО охорони здоров'я на новий строк.

5. Розробки та затвердження Державної програми соціально-економічного захисту працівників охорони здоров'я в умовах реформування галузі (працевлаштування, навчання/перенавчання, «місцеві стимули», вихідна допомога при виході на пенсію).

6. Виконання Урядом України і органами влади на регіональному та місцевому рівнях рекомендацій Моніторингової місії Організації Об'єднаних Націй з прав людини в Україні щодо збільшення державних інвестицій у сектор охорони здоров'я; забезпечення належного захисту на робочому місці; поліпшення соціального захисту працівників охорони здоров'я та членів їх сімей; забезпечення ефективного соціального діалогу (Інформаційна записка «Вплив пандемії COVID-19 на працівників охорони здоров'я України», лютий 2021).